

“Jitahidi kujionyesha kuwa umekubaliwa na Mungu, mtenda kazi asiye na sababu ya kutahayari, ukitumia kwa halali neno la kweli.” 2 Timotheo 2:15

Kufanya Wanafunzi - Kudumu Katika Neno Lake

KIAMBATISHO: KUWAFUNDISHA WENGINE

“Na mambo yale uliyoyasikia kwangu mbele ya mashahidi wengi, hayo uwakabidhi watu waaminifu watakaofaa kuwafundisha na wengine.” 2 Timotheo 2:2

Unapaswa kuwa umeandaliwa vyema zaidi kuwa mwanafunzi kwa vile umemaliza masomo haya kumi ya *Kufanya Wanafunzi 1*. Kama mwanafunzi wa Yesu Kristo, unapaswa kuendelea kukua na kuwa mfanya wanafunzi. Maneno mawili muhimu katika maisha ya mwanafunzi ni *tumia* na *zidisha*. Tumia kile unachojifunza katika maisha yako mwenyewe. Kisha kizidisha katika maisha ya wengine ukiwasaidia kuwa wanafunzi na wafanya wanafunzi. Paulo aliandika juu ya kufanya wanafunzi katika kifungu kilicho hapo juu. Paulo alikuwa amemfundisha Timotheo. Kisha akamhimiza Timotheo awafundishe watu waaminifu mambo yale yale aliyomfundisha ... watu waaminifu watakaowafundisha wengine mambo hayo hayo. Uzidishaji ulitoka kwa Paulo ... hadi kwa Timotheo ... kisha kwa watu waaminifu ... na hatimaye kwa watu wengine. Hilo ndilo lengo la kozi hii ya *Kufanya Wanafunzi 1*.

Mambo ambayo umejifunza kutoka kwangu katika kozi hii, uyakabidhi kwa waumini waaminifu ambao wataweza kuwafundisha wengine pia. Yaani kutoka kwangu hadi kwako ... hadi kwa Waumini waaminifu ... kisha kwa watu wengine pia. Kuwa mfanya wanafunzi kwa kufundisha baadhi ya yale uliojifunza katika *Kufanya Wanafunzi 1*. Kufundisha kozi nzima ni changamoto. Hivyo ni bora ukianza kwa kufundisha sehemu kadhaa tu. Fursa za kufundisha zinaweza kuwa zimekuzunguka ... katika mkutano wa kujifunza Biblia, katika shule ya Jumapili, au ana kwa ana na rafiki. Kufundisha ana kwa ana kunaweza kuwa mahali rahisi pa kuanzia. Unaweza kuwafundisha Waumini wapya, Waumini wachanga, au Waumini waliokomaa ambao wanataka kuwasaidia wengine. Omba. Mwombe Mungu akupe fursa. Mungu atakupa fursa sahihi ikiwa umejiandaa na uko tayari.

Kiambatisho hiki kimeundwa ili kukusaidia kubadilika kutoka kuwa mwanafunzi hadi kuwa mwalimu ... kutoka kuwa mwanafunzi hadi kuwa mfanya mwanafunzi. Ikiwa una lengo sahihi na ufuate miongozo rahisi, unaweza kuwa mwalimu bora zaidi. Na unaweza kufurahia mchakato wa kufundisha. Lengo la kufundisha ni kubadilisha maisha ya watu ... kuongezeka kwa maarifa kunakosababisha kuongezeka kwa utiifu. Kwa ufupi, matokeo ya kufundisha vizuri ni maisha makamilifu, si madaftari yaliyojaa maandishi. Paulo aliandika hivi kuhusu kufundisha kwake kwenyewe, *“Sisi tunamhubiri habari zake [Yesu] tukimwonya kila mtu, na kumfundisha kila mtu katika hekima yote, tupate kumleta kila mtu mtimilifu katika Kristo,”* Wakolosai 1:28. Kiambatisho hiki kinatoa miongozo rahisi ya kufundisha. Miongozo hiyo iko katika nyanja nne ... kuelewa kufundisha ni nini ... kumwandaa mwalimu ... kuandaa mpango wa somo ... na kufundisha somo. Fuata miongozo hii na utakuwa mwalimu bora zaidi. Jifunze miongozo hiyo kabla ya kufundisha. Itumie unapofundisha. Zipitite tena baada ya kufundisha.

KUELEWA MCHAKATO WA KUFUNDISHA

Kuna tofauti kati ya kuhubiri na kufundisha. Kuhubiri huwashawishi watu. Kufundisha huwaandaa watu. Lengo la kuhubiri ni kuhamasisha watu kuchukua hatua mara moja. Lengo la kufundisha ni kuongeza maarifa ambayo yatasababisha hatua za haraka na za muda mrefu. Wasikilizaji wa mhubiri si lazima wahifadhi sehemu kubwa ya maudhui ya mahubiri ... lakini wanahamasishwa kubadilisha maisha yao. Wanafunzi wa mwalimu hujifunza na kuhifadhi maarifa na hivyo wanabadilisha maisha yao. Nimewahi kuhubiri *Somo la 4 - Agano la Kale* na watu walivutiwa na jinsi ninavyofahamu vyema Agano la Kale. Lakini pia nimewahi kufundisha somo hilo na watu walivutiwa na jinsi walivyojifunza mengi kuhusu Agano la Kale. Kuhubiri vizuri na kufundisha vizuri vyote ni muhimu. Vyote viwili ni vizuri. Lakini vinatofautiana katika malengo na katika mbinu.

Fafanuzi. *Kuhubiri* ni kutangaza, kukiri, kushawishi. *Kufundisha* ni kuandaa, kutoa maarifa, kuwezesha kujifunza, na kufunza maarifa na matumizi yake. *Kuhubiri* hushawishi ... hutia moyo, huhimiza, na katika kanisa la leo lililoshawishiwa na mataifa ya Magharibi, pia huwahimiza watu kuamini, kuwa na tabia za aina fulani, na kuwa sehemu ya kanisa. *Kufundisha* huhamisha maarifa kwa wanafunzi ... *kukiwandaa* kuamini, kuwa na tabia njema na kuwa sehemu ya kanisa.

Mifano ya Agano Jipya. Maneno mawili tofauti yanatumika katika Agano Jipya kwa ajili ya kuhubiri na kufundisha. Maneno hayo mawili si visawe. Yesu alihubiria umati. Lakini aliwafundisha Wanafunzi wake. Paulo alihubiri Injili. Lakini aliwafundisha Waumini kukua katika Kristo. Katika Agano Jipya mahubiri mara nyingi yalifanywa mhubiri akiwa amesimama ... wasikilizaji wake wakiwa ni watu wasioamini. Katika Agano Jipya mafundisho mara nyingi yalifanywa mwalimu akiwa ameketi ... wasikilizaji wake wakiwa ni Waumini.

Kufanana. Mafundisho mazuri yana maudhui mazuri ya kibiblia. Mahubiri mazuri yana maudhui mazuri ya Kibiblia ... lakini maudhui mazuri ya kibiblia hayafanyi mahubiri hayo yawe mafundisho mazuri. Kuhubiri bila maudhui mazuri si lingine bali mahubiri mabaya. Unahitaji kuwa mahiri katika mbinu za usemaji za enzi ya Warumi na Wagiriki. Kuhubiri vizuri *na* kufundisha vizuri kunajumuisha vipengele vitatu vya usemaji ... logos, ethos, na pathos. Ustadi katika vipengele vyote vitatu unahitaji wasilisho lenye mantiki na maudhui mazuri [logos] ... kutoka kwa mwasilishaji anayeaminika na wasilisho linaloaminika [ethos] ... lenye ushawishi [pathos]. Mahubiri mazuri ni muhimu. Nimehubiri mara nyingi ... na mara kwa mara mimi husikiliza mahubiri mazuri. Na nimefundisha mara nyingi ... wakati mwingine kwa saa 30 au 40 katika wiki moja. Ninajua kuwa mbinu [ujuzi] ni tofauti. Na kufundisha vizuri ni vigumu, labda hata ni vigumu zaidi kuliko kuhubiri vizuri.

Mbinu tofauti. Ujuzi na mbinu ni tofauti kabisa.

Kuhubiri hakuhitaji wasikilizaji watumie sana kumbukumbu zao za ufahamu wa muda mrefu. *Kufundisha* kunahitaji mwanafunzi akumbuke kile alichohifadhi kwenye kumbukumbu yake ya muda mrefu. Ni jukumu la mwalimu kumwezesha mwanafunzi kufanya hivyo.

Kuhubiri hulenga kuwafanya watu wakiri na wakubali ... hayo mawili hayahitaji utumizi mkubwa wa akili [uchakataji wa kiakili]. Ni sawa ikiwa wasikilizaji wa mhubiri hawawezi kuhifadhi au kusema tena maudhui na mantiki iliyowashawishi ... mradi tu wawe wameshawishiwa. Kufundisha huhitaji utumizi wa akili [uchakataji wa kiakili] ... hulenga kumsaidia mwanafunzi kujumuisha maarifa mapya kutoka kwa mwalimu kwenye maarifa yake aliyohifadhi hapo awali.

Kuhubiri hufululiza maudhui katika mfululizo unaoendelea wa maneno na hivyo kunatoa muda mchache kwa wasikilizaji kutumia akili zao katika mchakato huo. *Kufundisha* hutoa taarifa katika vipande vinavyoweza kuchakatwa kiakili. "*Kukusikiliza ni kama kunywa maji kutoka kwenye bomba la maji ya kuzima moto*" inaweza kuwa pongezi kwa mhubiri ... lakini si pongezi kwa mwalimu.

KUMWANDAA MWALIMU

Kufundisha vizuri huanza na maandalizi ya mwalimu. Ili kujiandaa kama mwalimu unapaswa kuomba ... kusoma ... kufanya mapitio ... na kuwa kielelezo.

Omba. Jiombee. Omba kama Musa alivyoomba, *“Mafundisho yangu yatadondoka kama mvua, Maneno yangu yatatona-tona kama umande; Kama manyunyu juu ya majani mabichi; Kama matone ya mvua juu ya mimea,”* Kumbukumbu la Torati 32:2. Omba unapotayarisha kila somo. Omba kwamba utaelewa vyema kila somo. Omba unapotayarisha mpango wa somo. Omba kwamba uweze kufundisha kwa uwazi, usahihi, shauku, ushawishi, na kwa ajili ya kazi ya Roho Mtakatifu. Ombea wanafunzi wako ukitaja majina yao. Omba kwamba wataelewa na watatumia yale watakayojifunza katika maisha yao wenyewe. Ombi la Paulo kwa ajili ya Waumini wa Kolosai ni mfano mzuri sana, *“Kwa sababu hiyo sisi nasi, tangu siku ile tuliposikia, hatuachi kufanya maombi na dua kwa ajili yenu, ili mjazwe maarifa ya mapenzi yake katika hekima yote na ufahamu wa rohoni; mwenende kama ulivyo wajibu wenu kwa Bwana, mkimpendeza kabisa; mkizaa matunda kwa kila kazi njema, na kuzidi katika maarifa ya Mungu; mkiwezesha kwa uwezo wote, kwa kadiri ya nguvu ya utukufu wake, mpate kuwa na saburi ya kila namna na uvumilivu pamoja na furaha; mkimshukuru Baba, aliyewastahilisha kupokea sehemu ya urithi wa watakatifu katika nuru,”* Wakolosai 1:9-12.

Soma. Kwanza, fahamu maudhui utakayofundisha vizuri. Soma somo husika wewe mwenyewe. Chunguza kila sehemu yake ... litafakari ... likumbuke. Soma kila sehemu, chati, na ramani. Soma na uchunguze marejeo ya vifungu vya Biblia. Fahamu somo husika kwa ujumla. Lifahamu kwa undani. Fahamu somo lote vizuri kabisa. Hatua ya pili ya kusoma inahusisha kuandaa mpango wa somo husika. Kufahamu somo husika wewe mwenyewe ni tofauti na *jinsi* ya kumfundisha mtu mwingine somo hilo. Miongozo ya kuandaa mpango wa kufundisha somo iko kwenye ukurasa unaofuata wa kiambatisho hiki. Kusoma ni kazi ngumu. Inachukua muda. Hakuna njia za mkato. *“Jitahidi kujionyesha kuwa umekubaliwa na Mungu, mtenda kazi asiye na sababu ya kutahayari, ukitumia kwa halali neno la kweli,”* 2 Timotheo 2:15.

Fanya Mapitio. Baada ya kusoma somo husika na kuandaa mpango wa somo hilo, fanya mapitio ya hayo mara nyingi. Kufanya mapitio mara nyingi kunafanya somo husika kuwa lako wewe binafsi ... kukikupatia ufahamu kamili. Ufahamu kamili unakupa ujasiri na urahisi katika kufundisha. Unapofahamu somo husika kwa undani, unaweza kutilia mkazo kuhakikisha kwamba mwanafunzi analielewa kwa usahihi badala ya wewe kufundisha kwa usahihi. Pitia somo husika kila mara kabla ya kulifundisha. Huenda unalifundisha kwa mara ya 5 ... lakini wanafunzi wako huenda wanalisikia kwa mara ya kwanza. Pitio la mwisho dakika chache kabla ya kufundisha linaweza kukusaidia pakubwa.

Kuwa Kielelezo. Kuwa kielelezo kizuri wa kile unachofundisha. Kuwa kielelezo cha somo husika. Tumia somo husika kwako kabla ya kulizidisha kwa wengine. Ishi kulingana na somo husika kabla ya kulitoa kwa wengine. Utakuwa mwalimu bora kwa kufanya hivyo. Utaonyesha kwamba inawezekana kujifunza somo hilo na kuishi kulingana nalo. Wanafunzi wako wataamini mafundisho yako kwa sababu wewe ni kielelezo kizuri. Paulo alisema, *“Mnifuate mimi kama mimi ninavyomfuata Kristo,”* 1 Wakorintho 11:1, na *“Uwe kielelezo kwao waaminio, katika usemi na mwenendo, na katika upendo na imani na usafi,”* 1 Timotheo 4:12. Unpaswa kuweza kuwaambia wanafunzi wako, *“Twendeni pamoja katika kiwango cha juu zaidi ... nimewahi kuwa huko.”* Usiseme, *“Nendeni huko ... nimesikia tu ni kuzuri.”* Huwezi kuwafundisha wanafunzi wako kuwa wa kiroho zaidi kuliko wewe. Yesu alisema, *“Mwanafunzi hawi mkuu kuliko mwalimu wake, lakini kila mtu ambaye amehitimu hulingana na mwalimu wake,”* Luka 6:40.

KUANDAA MPANGO WA SOMO

Mpango wa somo ni jibu la swali, *Nitafundishaje somo hili? Jinsi si sawa na kile unachopaswa kufundisha*. Mpango wa somo ni maagizo yako kwako mwenyewe kuhusu *jinsi* ya kufundisha maudhui ya somo husika. Andika mpango wako wa somo kwenye kurasa za somo.

Weka lengo. Amua lengo lako ni lipi kwa ajili ya kila somo. Fahamu kile unachotaka wanafunzi wajifunze, wakumbuke, na watumie. Unda mpango wako wa somo ili kufikia lengo hilo.

Maswali ya awali ... fundisha ... maswali ya baadaye. Kuuliza maswali ya awali humsaidia mwanafunzi kukumbuka kile anachojua tayari kuhusu somo husika. Kuuliza tu maswali machache kuhusu somo husika kunaweza kufanya hivyo. Ikiwa unafundisha kikundi, waambie *wasitoe* majibu kwa sauti, kwa sababu mara tu mtu mmoja anapojibu kwa sauti, watu wote wengine wataacha kufikiria. Kisha fundisha somo husika au sehemu yake kama ilivyoelezwa hapa chini. Hatimaye, uliza maswali kadhaa [bila majibu kutolewa kwa sauti] ili kuwasaidia wanafunzi wako kukumbuka maudhui ya somo husika.

Muhtasari ... kwa kina ... na mapitio. Kufundisha vizuri kunajumuisha mambo haya yote matatu. Yajumuishe katika mpango wako wa somo. Hatua ya kwanza ni muhtasari mfupi wa somo husika au sehemu yake. Hiyo inampa mwanafunzi msingi wa maudhui ya kina ya somo husika. Hatua inayofuata ni maudhui ya kina ya somo. Haya ni maudhui yaliyochapishwa *na* vidokezo vyako ulivyoandika. Hatua ya mwisho ni mapitio ya kila sehemu na somo zima. Waambie kile utakachowaambia ... kisha waambie ... kisha uwaambie ulichowaambia. Fuata utaratibu huu sehemu kwa sehemu katika kila somo.

Ongeza uwazi. Kufundisha kuzuri hueleweka. Kufundisha kunahitaji kuwa wazi na kueleweke kwa urahisi. Ongeza fafanuzi na vielelezo [taswira]. Vielelezo vizuri huongeza uwazi ... kueleza yale yasiyojulikana kwa msingi wa yale yanayojulikana. Amua ni maswali gani ungependa kuwauliza wanafunzi wako ambayo yatawafanya wafikirie na waelewe somo.

Tayarisha vidokezo vyako. Mahali pazuri pa kuandika vidokezo vyako ni kwenye kurasa za somo. Jiandikie maagizo wewe mwenyewe. Andika maoni kuhusu maudhui ya masomo. Piga mstari au chora miviringo kuonyesha msisitizo. Chora vishale unganishi kuonyesha mwendelezo au sababu na athari. Weka kazi za ziada za wanafunzi wako mwishoni mwa kila somo. Vidokezo vyako viwe vifupi, rahisi, wazi, kamili, na vinavyoweza kusomeka vizuri *kabisa* ... kumbuka utakuwa ukivirejelea unapofundisha.

KUFUNDISHA SOMO HUSIKA

Kufundisha vizuri ni matokeo ya maandalizi ya mwalimu na maandalizi ya mpango mzuri wa somo. Kufundisha vizuri kwa njia thabiti hakuwezekani bila mambo hayo mawili.

Chukua muda wa kujiandaa kiakili kabla ya kufundisha. Katika dakika chache kabla ya kufundisha, chukua muda wa kuelekeza akili na moyo wako kwenye somo husika. Jiombee wewe mwenyewe, wanafunzi wako, kufundisha kwako, na kazi ya Roho Mtakatifu. Fikiria juu ya lengo la somo. Pitia somo kwa ufupi ... hasa mwanzo wake.

Eleza kusudi la somo. Waambie wanafunzi wako lengo la somo kwa ufupi. Waambie kusudi la mafundisho yako. Kujua kwao kile wanachopaswa kutarajia kunafanya kufundisha kwako na kujifunza kwao kuwe rahisi zaidi.

Watie moyo wanafunzi wako kujifunza na kutumia kile wanachojifunza. Paulo aliwatia moyo wanafunzi wake. *“Vile vile, kama mjuavyo, jinsi tulivyomwonya kila mmoja wenu kama baba awaonyavyo watoto wake mwenyewe, tukiwatia moyo na kushuhudia; ili mwenende kama ilivyo wajibu wenu kwa Mungu, mwenye kuwaita ninyi*

ili mwingie katika ufalme wake na utukufu wake,” 1 Wathesalonike 2:11-12. Kuwa kama Paulo. Na ufahamu wako wa kina wa maudhui ya somo husika huonyesha kuwa inawezekana kujifunza somo hilo. Na mifano ya kweli, isiyo na kiburi, na ya kibinafsi kutoka katika maisha yako inaweza kuwatia wanafunzi wako moyo kwa njia kubwa.

Fundisha kwa uwazi ... kwa njia rahisi ... kwa ufupi. Ugumu kwa kawaida ni kizuizi katika kuelewa. Maneno mengi, na maneno mengi magumu, huongeza ugumu na mkanganyo katika mafundisho. Hotuba maarufu nchini Marekani, Hotuba ya Rais Abraham Lincoln aliyoitoa huko Gettysburg mnamo mwaka 1863, ilikuwa kielelezo cha urahisi unaoongeza matokeo ya mawasiliano. Lincoln alizungumza kwa takriban dakika mbili. Hotuba yake ilikuwa na maneno 262 pekee ... na 202 yalikuwa maneno yenye silabi moja. Hakikisha masomo yako ni rahisi. Zingatia mada husika. Kuongeza maelezo mengi ya ziada au maudhui ya ziada huwazuia wanafunzi kuelewa somo zima ... na hufanya iwe vigumu kuwafunza wengine somo hilo.

Muhtasari ... kwa kina ... na mapitio. Fuata mpango wako wa somo ... uliza maswali ya awali ... kisha muhtasari, mafundisho ya kina, na mapitio ... kisha uliza maswali ya baadaye. Fanya mambo haya kwa kila sehemu ya somo. Usisahau kuuliza maswali ya awali na ya baadaye.

Wachochee kufikiria. Kufundisha vizuri huwafanya wanafunzi wahusike kiakili katika somo. Wape jukumu la kugundua. Kuuliza maswali ya awali na ya baadaye husaidia hilo kutokea. Wahimize kupigia mstari na kuandika vidokezo. Wachochee kufikiria ... wape muda wa kufikiria ... na wafanye waendeleo kufikiria.

Wape wanafunzi wako nafasi ya kwanza. Ukuaji wao wa kiroho unapaswa kuwa kipaumbele chako cha juu katika kuwafundisha. Lengo ni kuongezeka kwa ufahamu wao na utiifu wao. Waambie wanafunzi wako wakati hujui jibu ... kisha kuwa na jibu hilo mtakapokutana tena.

Fundisha tu ikiwa wanafunzi wako makini. Watu wakiacha kusikiliza, acha kuongea. Huwezi kufundisha wakati wanafunzi hawako makini. Fanya mipango mapema ili kuondoa vikengeushi. Usishangae ukiona vikengeushi. Huwa vinatokea. Nyamaza na usubiri kikengeushi hicho kimalizike. Anza tena wanafunzi watakapokuwa makini tena. Wanafunzi wasumbufu huhujumu mafunzo. Kuwarekebisha kwa upole kwa kawaida hutosha ... lakini ikiwa sivyo, kuwa thabiti zaidi na uwakabili moja kwa moja. Zungumza nao peke yao baadaye ili uwaeleze kwa nini uliwarekebisha. Andika orodha ya maswali yaliyo nje ya mada ya masomo, na uyajibu nje ya muda wa darasa. Tumia wakati wa maswali na majibu, majadiliano ya darasa, na mapumziko kudumisha umakini ... au kurejesha umakini.

Tathmini kufundisha kwako. Pitia kiambatanisho hiki na utathmini kufundisha kwako baada ya kufundisha kila somo. Na walimu wanaweza kusaidiana ... kutathminiana, kusahihishiana, na kutiana moyo. *“Chuma hunoa chuma; Ndivyo mtu aunoavyo uso wa rafiki yake,”* Mithali 27:17. Usijetete unaporekebishwa, *“Mkaripie mwenye hekima, naye atakupenda. Mwelimishe mwenye hekima, naye atazidi kuwa na hekima,”* Mithali 9:8-9. Fanya mabadiliko yanayohitajika kwa ajili ya somo linalofuata.

“Na mambo yale uliyoyasikia kwangu mbele ya mashahidi wengi, hayo uwakabidhi watu waaminifu watakaofaa kuwafundisha na wengine.” 2 Timotheo 2:2

Acts One Eight [Matendo Moja Nane] huchapisha tafsiri hii ya Kiswahili ya kozi ya lugha ya Kiingereza ya *Disciplemaking 1 ... Abiding in His Word*. Unaweza kunakili kozi hii au sehemu yake yoyote bila malipo au kwa gharama ya usambazaji pekee, bila kubadilisha maudhui yake na ukiwa umeambatanisha kauli hii ya chanzo. Kozi hii inapatikana bila malipo katika lugha ya Kiswahili kutoka katika www.Theolojia.org au katika lugha ya Kiingereza kutoka katika www.VirtualBibleAcademy.org. Kwenye tovuti hizi, unaweza kusoma mtandaoni, kufundishwa, kupakua, au kuchapisha nakala zako mwenyewe. Nukuu za Biblia ya Kiswahili zimetoka katika Biblia ya Swahili Union Version (SUV) ya 1997.